

SIVISTYKSEN TOIMIALAOHJELMA 2026 - 2029

1. ROHKEASTI ELINVOIMAINEN SOTKAMO

1.1 Teemme Sotkamosta halutuimman paikan asua, yrittää, työskennellä ja lomailla. Vetovoimamme perustuu luontoon, turvallisuuteen ja elämänlaatuun.

Pidämme yllä ja kehitämme liikuntapainotus- ja urheiluytläkoulutoimintaa sekä perinteikästä ja toimivaa urheilulukio- ja akatemiatoimintaa. Vahvistamme mielikuvaa Sotkamosta turvallisena paikkana kehittyä kaksoisuralla (asuminen, koulu ja urheilu).

Uudet koulut ja luontolähtöinen toiminta toimivat vetovoimatekijänä kunnan markkinoinnissa.

Laadukkaan vapaa-aikatoiminnan avulla tuemme Sotkamon elinvoimaa.

Toiminnassamme huomioimme monenlaisista taustoista tulevat osallistujat.

1.2 Johdamme kuntataloutta määrätietoisesti sen vakauttamiseksi ja tulevaisuuteen varautumiseksi. Vahvistamme käyttötaloutta ja turvaamme investointikyvyn pitkäjänteisellä ja ennakoivalla suunnittelulla.

Valmistelemme päätöksiä kuntatalouden vakauttamiseksi ja tulevaisuuteen varautumiseksi.

Huolehdimme kiinteistöjen kunnosta yhteistyössä teknisten palvelujen kanssa.

Vuokatti-Ruka urheiluakatemian toiminnan järjestämisessä selvitämme uudet rahoituskanavat ja toimintamuodot.

1.3 Kehitämme ja vahvistamme Sotkamon elinvoimaa tukemalla yrittäjyyttä yksinyrittäjistä kasvuyrityksiin. Tavoitteena on, että yritystoiminta ja työvoiman saatavuus niin kotimaasta kuin maamme ulkopuolelta on sujuvaa, houkuttelevaa ja kestävän kehityksen mukaista.

Rakennamme yrittäjyyspolun varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

1.4 Vahvistamme keskeisten elinkeinojen, matkailun, malmien, maa- ja metsätalouden, liikunnan ja urheilun sekä elintarviketuotannon ekosysteemejä.

Luomme opetuspaketit perusopetukseen Sotkamon keskeisistä elinkeinoista.

Tuemme kulttuuri-, liikunta- ja muiden tapahtumien avulla matkailun ekosysteemiä.

Urheilun asiantuntijaosaamista kehitetään aktiivisesti toimintaedellytyksien kehittämiseksi.

1.5 Lisäämme Sotkamon vetovoimaa kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettuna ympärivuotisena matkailualueena.

Kehitämme valikoiduista tapahtumistamme valtakunnallisesti merkittäviä.

Mahdollistamme osallistumisen vapaa-aikatoimen palveluihin myös loma-aikoina.

Vahvistamme Olympiarengas- ja Huippujen kasvattaja -sanomaa viestinnässämme.

1.6 Mahdollistamme alueen elinvoimaa edistäviä kaava-, infra-, asumis- ja toimitilaratkaisuja sekä kylillä asumista uusilla malleilla.

Perheitä koskevissa kaava-, infra- ja asumisratkaisuissa tehdään lapsivaikutusten arviointi ja huomioidaan lasten näkemykset.

Viemme vapaa-aikapalveluita edelleen kylille. Viestimme kylille järjestettävistä palveluista aktiivisesti.

1.7 Vahvistamme ja edistämme yhteistyötä ammattioppilaitosten, korkeakoulujen, yliopistojen ja yritysten kanssa. Rakennamme monipuolisia kumppanuuksia, jotka lisäävät osaamista, vauhdittavat innovaatioita ja synnyttävät uutta kasvua. Luomme uusia koulutuspolkuja yhteistyössä oppilaitosten ja elinkeinoelämän kanssa.

Tarjoamme harjoittelupaikkoja ja otamme harjoittelijat arvostavasti vastaan. Mahdollistamme työpaikkaohjaajakoulutuksen opiskelijoita ohjaaville työntekijöille.

Olemme aktiivisesti mukana kuntien ja oppilaitosten välisissä verkostoissa. Tarjoamme nuorille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin.

Selvitämme korkeakoulu-yhteistyön laajentamista ja urheilukampuksen kehittämistä Vuokatissa (etätenttitilat, opintojen ohjaaminen).

Tuemme alueen korkeakouluja huippu-urheilumyönteisinä korkeakouluina (HUMKK).

Tiivistämme ammattioppilaitosten ja akatemian toimintaa. Tuemme opiskelijoita opiskelun sekä urheilun yhdistämisessä (esimerkiksi haussa urheiluoppilaitokseksi/UrheiluAmis).

1.8 Edistämme luonnon monimuotoisuutta. Suosimme uusiutuvaan energiaan perustuvia energiamuotoja ja hiiltä sitovia ratkaisuja. Kannustamme kestävään kehitykseen ja kiertotalouteen. Huomioimme YK:n kestävä kehityksen periaatteita.

Laadimme sivistyksen toimialalle vastuullisuusohjelman, joka sisältää kestävä kehityksen edistämisen.

1.9 Vahvistamme omavaraisuutta energian- ja ruoantuotannossa.

Toteutamme lasten ja nuorten kanssa erilaisia ruoantuotantoon liittyviä projekteja.

Kansalaisopisto järjestää omavaraisuuteen liittyviä kursseja.

1.10 Sitoudumme Kainuun maakuntaohjelmaan. Teemme palveluiden järjestämisessä yhteistyötä yli kuntarajojen.

Nostamme vapaa-aikapalveluille toimintaohjelmakausittain maakuntaohjelmasta painopistealueen.

Edistämme maakuntaohjelman tavoitteita liikuntaosaamisen ja TKI- toiminnan integroinnissa sekä hyödynnämme urheilua maakunnan vetovoimatyössä.

2. HYVINVOIVA JA TURVALLINEN SOTKAMO

2.1 Toteutamme lasten oikeuksia kaikessa toiminnassa ja otamme ne johdonmukaisesti huomioon kunnan suunnittelussa ja päätöksenteossa lapsiystävällisyyden periaatteet UNICEFin kuntatyön tavoitteiden mukaisesti.

Koulutamme henkilöstöä lapsen oikeuksista ja LYK-toimintasuunnitelmasta.

Toteutamme voimassa olevan LYK-toimintasuunnitelman tavoitteita.

Lisäämme henkilöstön osaamista lapsibudjetoinnista.

Nostamme viestinnässämme esiin urheilevan nuoren oikeuden yhdenvertaiseen urheiluun.

2.2 Takaamme turvalliset ja kannustavat kasvu- ja oppimisympäristöt varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Kehitämme koulutusta, joka tukee jokaisen lapsen ja nuoren yksilöllistä kasvua sekä hyvinvointia ja osallisuutta.

Kehitämme henkilökunnan ammattitaitoa lapsen ja nuoren yksilöllisen kasvun, hyvinvoinnin, ravitsemuksen ja osallisuuden teemoista. Teemme ehkäisevää päihdetyötä.

Luomme lasten ja nuorten hyvinvointia edistävän yhteisen toimintamallin ja koulutamme henkilökunnan mallin toteuttamiseen.

Kehitämme kaikkien koulujen toimintaa ja pedagogiikkaa luomalla turvallisen koulupolun kaikille oppijoille. Tuemme koulunuorisotyön keinoin turvallisia ja kannustavia kasvu- ja oppimisympäristöjä.

Otamme käyttöön turvallisemman tilan periaatteet kaikessa toiminnassamme.

Kasvatamme nuoria kestävä menestys -konseptin mukaan.

Osana urheilijaksi kasvamista tuomme nuorille ehkäisevän päihdetyön, ravitsemuksen, psyykkisen valmennuksen ja elämänhallinnan sisältöjä.

Akatemiaurheilijoiden osalta kehitetään valmentajien osaamista sekä palveluohjausta, jotta mahdollisia terveydellisiä haasteita ennaltaehkäistään ja havaittuihin ongelmiin puututaan.

2.3 Teemme alueelle muuttamisen ja täällä elämisen helpoksi tarjoamalla toimivia palveluita ja sujuvaa arkea.

Arvioimme palveluiden laatua ja kuntalaisten/asiakkaiden tyytyväisyyttä.

2.4 Mahdollistamme laadukkailla vapaa-aikapalveluilla kasvua ja elämää tukevia harrastuksia. Järjestämme monipuolista vapaan sivistystyön koulutusta sekä edistämme elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia.

Suunnittelemme ja järjestämme kansalaisopiston koulutus-, kurssi- ja luentotarjontaa neljällä paikkakunnalla.

Tuemme koulu- ja oppilaitosnuorisotyöllä sekä kerhotoiminnalla lapsen ja nuoren kasvua.

Kehitämme matalan kynnyksen harrastetoiminnan kokonaisuutta.

Vahvistamme osallisuutta digitaalisen osaamisen kautta ja hyödynnämme digitaalisuuden mahdollisuuksia.

2.5 Kasvamme ja kasvatamme kansainvälisyyteen. Teemme kansainvälistä yhteistyötä ja lisäämme ymmärrystä eri kulttuurien välillä.

Vahvistamme ymmärrystä kansainvälisyydestä ja kulttuurien välisestä yhteistyöstä. Kehitämme kansainvälisyysilmälasit.

Laadimme ja otamme käyttöömme kansainvälisyysuunnitelman.

Toteutamme kansainvälisten ohjelmien toimenpiteet (ERASMUS + yms) aktiivisesti.

2.6 Teemme joustavaa opiskelun ja urheilun yhdistämistä urheiluakatemiatoiminnan, kehittyvien olosuhteiden ja sujuvan arjen kautta.

Olemme osaltamme luomassa suomalaista huippu-urheiluekosysteemiä; osana Vuokatti-Ruka urheiluakatemiaa toimii Vuokatti-Ruka Olympiavalmennuskeskus.

Vahvistamme kunnan liikunnallista ekosysteemiä ja mahdollistamme nuoren huippu-urheilijan polun urheilu- ja liikuntapainotuksen sekä urheiluläkoulun avulla. Kehitämme kaksoisuraa pitkäjänteisesti sekä urheilun ja opiskelun yhteensovittamista.

Kartoitamme uusien koulutusohjelmien avaamisen liikuntateknologian rinnalle.

2.7 Vahvistamme kulttuuritoimintaa sen eri ulottuvuuksissa alueen vahvuuksia korostaen.

Kehitämme Sotkamon kulttuuritoimintaa monipuolisesti ja pitkäjänteisesti paikallisia vahvuuksia, osaamista ja elävää kulttuuriperintöä hyödyntäen.

Kehitämme kulttuuriopetussuunnitelmaa ja toteutamme sitä päiväkodista lukioon saakka. Kulttuuri näkyy monimuotoisena varhaiskasvatuksessa ja koulutoimessa.

Kehitämme kulttuurista omaa ekosysteemiä.

2.8 Tuemme kuntalaisia huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan. Kasvamme ja kasvatamme liikunnallisuuteen sekä yhteisöllisyyteen.

Toteutamme hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet.

Toteutamme opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet.

Luonto-, liikunta- ja kulttuurilähtöiset toimintamuodot integroidaan osaksi sivistyksen toimialan palveluita.

Edistämme liikunnallista elämäntapaa esi- ja perusopetuksessa.

2.9 Edistämme kaikenikäisten fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia pitkäjänteisellä ja ennaltaehkäisevällä työllä hyvinvointialueen, kolmannen ja neljännen sektorin sekä asukkaiden kanssa.

Kehitämme järjestöavustusten kokonaisuutta.

Olemme aktiivinen kumppani hyvinvoinnin edistämässä.

Kehitämme vapaa-aikapalveluiden järjestöyhteistyötä ja rakenteita yhteistyössä järjestöjen kanssa.

2.10 Toteutamme hyvää ja vastuullista henkilöstöpolitiikkaa tukemalla henkilöstömme työuria ja -kykyä.

Rekrytointiprosessimme on läpinäkyvä ja laadukas.

Huolehdimme henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta työterveyshuollon ja työsuojelun kanssa yhteistyössä. Ylläpidämme työkykyä ja osaamista tukemalla yksilöllisesti työntekijän työuraa ja kannustamalla työntekijää ylläpitämään ammatillista osaamista.

2.11 Vahvistamme huoltovarmuutta ja turvallisuutta.

Päivitämme turvallisuusohjeemme säännöllisesti. Harjoitteleme toimintaa erilaisten tilanteiden osalta suunnitelmallisesti.

Osallistumme kunnan valitsemiin valmiusharjoituksiin.

Kehitämme kuntalaisten turvallisuuskoulutusta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

3.SUJUVAN SAAVUTETTAVUUDEN SOTKAMO

3.1 Teemme positiivista ja erottuvaa kuntamarkkinointia.

Laadimme sivistyksen toimialalle kunnan viestintäsuunnitelmaa tukevat pääviestit. Nostamme näitä pääviestejä esiin yksikkökohtaisessa viestinnässä.

3.2 Viestimme avoimesti, ymmärrettävästi ja osallistavasti. Kehitämme päätöksentekoprosessia niin, että kuntalaiset voivat ymmärtää päätösten perusteet ja vaikutukset entistä paremmin. Luomme uusia tapoja asukkaiden osallistamiseen.

Toteutamme kunnan viestintäsuunnitelmaa.

Tuotamme esittelyvideot sivistystoimen lautakunnasta, Lasten parlamentista ja nuorisovaltuustosta.

Otamme käyttöön asiakas- /käyttäjäraadit toiminnassamme.

3.3 Teemme tavoitteellista ja vaikuttavaa edunvalvontaa yhteistyössä verkostojen ja kumppaneiden kanssa väestön ikärakenne huomioiden.

Teemme aktiivista edunvalvontaa, jotta Vuokatti-Ruka urheiluakatemia ja Olympiavalmennuskeskuksen asema vakiintuu osaksi suomalaista huippu-urheilujärjestelmää.

3.4 Käytämme digitaalisia ratkaisuja, jotka vahvistavat sujuvaa arkea ja toimintaa. Hyödynnämme teknologiaa ja tekoälyä vastuullisesti palveluissa ja päätöksenteossa. Lisäämme edellytyksiä paikkariippumattomaan työskentelyyn.

Vahvistamme sähköistä asiointia.

Kehitämme henkilöstön osaamista suunnitelmallisesti.

Olemme digipedagogiikan edelläkävijöitä.

3.5 Teemme yhteistyötä ja edunvalvontaa liikenneyhteyksien varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

3.6 Teemme kaukoviisasta maanhankintaa tulevaisuuden tarpeisiin.

3.7 Johdamme kuntaa pitkäjänteisen tulevaisuustyön avulla. Ennakoimme tulevia ilmiöitä ja hyödynnämme tietoa päätöksenteossa. Vahvistamme kunnan kykyä uudistua ja sopeutua muuttuvaan maailmaan.

Luomme skenaarioita, olemme aktiivisia moneen suuntaan, osallistumme tapahtumiin, ajankohtaispäiviin ja jalkaudumme kuntalaisten pariin.

Kasvatamme tulevaisuuden osaajia. Kasvatamme lapsia ja nuoria luottamaan omiin vahvuuksiinsa ja tulevaisuuteen sekä löytämään oman polun ja kiinnostuksen kohteet.

MITTARIT:

Luontolähtöisten toimintamuotojen määrä.

Lapsivaikutusten arviointien määrä.

Harjoittelupaikkojen määrä.

Vastuullisuusohjelma on laadittu.

Lapsiystävällinen kunta- tunnustus on saavutettu.

Kansainvälisyysuunnitelma on tehty.

Työhyvinvointikyselyn tulokset ovat pysyneet aikaisemmalla tasolla tai parantuneet.

Viestinnän pääviestit on valittu.

Yksikkökohtaisissa suunnitelmissa on omat mittarit.

